

ПОГОДЖУЮ

Директор НМК ПТО
у Київській області

Марина СТАСЄЄВА
«15» 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ДПТНЗ

«Білоцерківський професійний ліцей»

Сергій. ШПАК

«04» 2023 р.

РОБОЧА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Професія: Водій автотранспортних засобів

Код: 8322

Спеціалізація: Водіння автотранспортних засобів категорії «В»

СХВАЛЕНО
Протокол засідання
педагогічної ради
23. 03. 2023 року № 2

Робоча освітня програма складена на основі державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти ДСПТО 8322.OI.00.60.24-2012 з професії 8322 водій автотранспортних засобів, затвердженим Міністерством освіти і науки України 10 липня 2012 р. № 802.

Укладачі:

- Юлія КОМАРЕНКО - майстер виробничого навчання, голова методичної комісії.
- Сергій САКОВИЧ - викладач предметів професійно-теоретичної підготовки
- Микола ЛИННИК - майстер виробничого навчання
- Олександр ГОРЧИНСЬКИЙ - майстер виробничого навчання
- Тетяна МАТРОСОВА, викладач предметів загальнопрофесійної підготовки

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Навчальний план підготовки кваліфікованих робітників	6
Загальнопрофесійна підготовка	7
Навчальна програма з предмета «Основи законодавства України»	7
Професійно-теоретична підготовка	9
Навчальна програма з предмета «Охорона праці та навколишнього середовища»	9
Навчальна програма з предмета «Будова легкового автомобіля категорії В»	13
Навчальна програма з предмета «Правила дорожнього руху»	18
Навчальна програма з предмета «Основи безпеки дорожнього руху, та перша медична допомога при ДТП»	29
Навчальна програма з предмета «Професійна етика та культура водіння»	36
Професійно-практична підготовка	39
Навчальна програма з професійно-практичної підготовки «Водіння автомобіля категорії «В»	39

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча освітня програма з професії 8322 «Водій автотранспортних засобів», розроблена згідно ДСПТО 8322.OI.00.60.24-2012 з професії 8322 водій автотранспортних засобів, затвердженим Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України 10 липня 2012 р. № 802.

Навчальний матеріал дисциплін поділяється на змістові теми і передбачає організацію засвоєння знань за програмою, що складається із логічно завершених навчальних елементів. Групою укладачів орієнтовної освітньої програми складена таблиця відповідності компетентностей навчальним предметам за розділами: загально-професійна підготовка, професійно-теоретична підготовка, професійно-практична підготовка та визначено перелік навчальних предметів.

Робоча освітня програма містить: номер теми, перелік навчальних предметів, зміст тем, назву навчального предмету та їх погодинний розподіл.

Укладачами розроблено робочі навчальні програми з навчальних предметів загально-професійного блоку та професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки. В навчальній програмі зазначено навчальний предмет, кількість годин та зміст навчального матеріалу. Навчальні програми з професійно-практичної підготовки передбачають навчання на маневрових майданчиках навчання початкового водіння навчального закладу та по відповідним маршрутам.

За типовим навчальним планом на кваліфікацію водій автотранспортних засобів категорії «В» кількість годин становить – 198 годин, з них: загальнопрофесійна підготовка – 10 годин; професійно – теоретична підготовка – 174 годин; професійно – практична підготовка – 40 годин, консультації – 6 годин, ПКА – 8 годин.

За робочим навчальним планом на кваліфікацію водій автотранспортних засобів категорії «В» кількість годин становить – 198 годин. Для вивчення навчальних предметів загальнопрофесійної підготовки відводиться 10 годин, професійно-теоретичної підготовки - 174 години, професійно-практичної підготовки - 40 годин, ПКА – 8 год. Професійно-практична підготовка (практичне водіння) проводиться за індивідуальним планом поза навчальною сіткою. З метою відпрацювання досконалих навиків водіння 6 годин консультацій додано до практичного водіння.

Робоча освітня програма забезпечує формування професійних і загальних компетентностей здобувачів освіти та передбачає реалізацію сукупності методів і засобів для розв'язання локальних дидактичних задач та окремих видів навчально-пізнавальної діяльності таких, як засвоєння нових знань під керівництвом та спрямуванням викладача, самостійне опрацювання навчального матеріалу, набуття практичних навичок, використання засвоєних знань під час практичного водіння.

Навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професія: Водій автотранспортних засобів

Код: 8322

Спеціалізація: Водіння автотранспортних засобів категорії «В», дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500кг (7700 фунтів)

Загальний фонд навчального часу: 198 годин

№ з/п	Навчальний предмет	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1.	Загальнопрофесійна підготовка	10	
1.1	Основи законодавства України	10	
2.	Професійно-теоретична підготовка	174	28
2.1	Охорона праці та навколишнього середовища	12	
2.2	Будова легкового автомобіля категорії В	18	
2.3	Правила дорожнього руху	100	28
2.4	Основи безпеки дорожнього руху, та перша медична допомога при ДТП	38	4
2.5	Професійна етика та культура водіння	6	
3.	Професійно-практична підготовка	40	
3.1	Водіння автомобіля категорії В	40	
4.	Консультації	6	
5.	Державна кваліфікаційна атестація	8	
6.	Загальний обсяг навчального часу (окрім п. 3).	198	32

Загальнопрофесійна підготовка
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПРЕДМЕТУ
«Основи законодавства України»

Професія: Водій автотранспортних засобів

Код: 8322

Спеціалізація: Водіння автотранспортних засобів категорії «В», дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500кг (7700 фунтів)

№ з/п	Навчальний предмет	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Основи автотранспортного права	2	
2	Правила перевезення пасажирів та багажу	2	
3	Законодавство по охороні природи	4	
4	Відповідальність за порушення законодавства	2	
Всього:		10	

Тема 1. Основи автотранспортного права.

Основні нормативні акти про працю. Право власності на транспортні засоби.

Основні нормативні акти, що діють на автомобільному транспорті.

Закон України “Про дорожній рух”. Категорії автомобільного транспорту.

Тема 2. Правила перевезення пасажирів та багажу.

Правила перевезення пасажирів та багажу автомобільним транспортом.

Право власності, суб’єкти прав власності на транспортні засоби.

Придбання, реєстрація, утримання та експлуатація транспортних засобів.

Положення про проведення технічного огляду. Мета, методи, періодичність і порядок проведення технічних оглядів.

Тема 3. Законодавство по охороні природи

Відповідальність власників за технічний стан транспортних засобів.
Податковий збір за транспортний засіб та його роботу.

Значення охорони природи.

Характеристика законодавства про охорону природи. Цілі, форми і методи охорони природи.

Автомобіль, як джерело забруднення навколишнього середовища.

Тема 4. Відповідальність за порушення законодавства.

Соціально-економічні і правові наслідки дорожньо-транспортних пригод і порушень Правил дорожнього руху. Поняття і види правопорушень, відповідальність за діючим правом. Поняття і види адміністративних порушень. Адміністративна відповідальність і відмінність її від інших видів відповідальності. Поняття і види адміністративних стягнень. Органи, які накладають адміністративні стягнення, порядок їх виконання.

Поняття матеріальної відповідальності за збитки, які були нанесені з вини водія.

Кримінальна відповідальність за транспортні злочини.

Поняття про злочин на автотранспорті і його ознака. Склад злочину.

Види автотранспортних злочинів. Характеристика автотранспортних злочинів.

Права та обов'язки водія – потерпілого.

Права та обов'язки водія, притягнутого до кримінальної відповідальності.

Кримінально-правові наслідки за вчинені автотранспортні злочини.

Відповідальність за спричинення матеріальної шкоди та шкоди природі.

Відшкодування збитків, що виникли під час аварії.

Професійно-теоретична підготовка
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПРЕДМЕТУ
«Охорона праці та навколишнього середовища»

Професія: Водій автотранспортних засобів

Код: 8322

Спеціалізація: Водіння автотранспортних засобів категорії «В», дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500кг (7700 фунтів)

№ з/п	Навчальний предмет	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Правові та організаційні основи охорони праці	1	
2	Правила охорони праці у галузі транспортного господарства	4	
3	Охорона навколишнього середовища	3	
4	Основи пожежної безпеки	1	
5	Основи електробезпеки	2	
6	Основи гігієни праці та виробничої санітарії	1	
Всього годин:		12	

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Зміст поняття "Охорона праці", соціально-економічне значення охорони праці.

Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів України про працю, Закон України «Про охорону здоров'я населення», Закон України «Про пожежну безпеку», законодавство про охорону природи і навколишнього середовища.

Основні завдання системи стандартів безпеки праці: зниження і усунення небезпечних та шкідливих виробничих факторів, створення ефективних засобів захисту працюючих. Галузеві стандарти.

Відповідальність за порушення законодавства про працю, правил та інструкцій з охорони праці.

Інструктування з безпеки праці.

Алкоголізм і безпека праці.

Основні причини травматизму і професійних захворювань на виробництві.

Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і професійних отруєнь.

Тема 2. Правила охорони праці у галузі транспортного господарства

Загальні питання безпеки праці.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою при обслуговуванні й експлуатації автотранспортних засобів.

Вимоги безпеки праці при обслуговуванні й експлуатації автотранспорту, при використанні при цьому механізмів, обладнання та устаткування.

Правила безпечного ведення робіт, протипожежної безпеки та санітарії під час технічного обслуговування автотранспортного засобу та роботи на лінії.

Зони небезпеки при експлуатації та обслуговуванні автотранспортних засобів, механізмів та устаткування. Світлова і звукова сигналізація. Попереджувальні написи. Сигнальні фарбування. Знаки безпеки.

Небезпечність та шкідливість речовин і матеріалів, що використовуються в автотранспорті. Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів: спецодяг, спецвзуття, пристосування, оснащення, спецінструменти.

Обов'язковий комплект необхідних запчастин, пристосувань, інструментів, речовин і матеріалів, необхідних для безпечної експлуатації автотранспортних засобів.

Вимоги охорони праці у навчально-виробничих приміщеннях навчальних закладів.

Тема 3. Охорона навколишнього середовища.

Нормативно-правові акти у сфері охорони навколишнього середовища. Забезпечення охорони навколишнього середовища власниками автомобільного транспорту та підприємствами автомобільної галузі.

Тема 4. Основи пожежної безпеки

Характерні причини виникнення пожеж.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація. . Організація пожежної охорони в галузі. Пожежонебезпечні роботи та матеріали у галузі автомобільного транспорту.

Вогнегасильні речовини та матеріали. Пожежна техніка для захисту об'єктів. Особливості гасіння пожеж в автомобілі та на об'єктах даної галузі.

Тема 5. Основи електробезпеки.

Особливості ураження електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини. Можливі враження електричним струмом при роботі автомобільного транспорту. Механізми та вузли автомобіля, небезпечні враження електричним струмом.

Безпечні прийоми роботи.

Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Класифікація виробничих приміщень відносно небезпеки враження працюючим електричним струмом.

Коллективні та індивідуальні засоби захисту від ураження електричним струмом. Робота з переносними електросвітільниками та електроінструментом.

Захист від статичної електрики.

Тема 6. Основи гігієни праці, та виробничої санітарії.

Поняття про виробничу санітарію, як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів.

Фізіологія праці. Основні гігієнічні особливості праці за даною професією.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціювання повітря виробничих, навчальних та побутових приміщень. Правила експлуатації систем опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працюючих.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПРЕДМЕТУ
«Будова легкового автомобіля категорії «В»

Професія: Водій автотранспортних засобів

Код: 8322

Спеціалізація: Водіння автотранспортних засобів категорії «В», дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500кг (7700 фунтів)

№ з/п	Навчальний предмет	Кількість годин	
		Всього	В т.ч. ЛПР
1.	Вступ. Загальна будова легкового автомобіля.	1	
2.	Двигун, газобалонне устаткування і його ТО	8	
3.	Електрообладнання	4	
4.	Трансмісія	2	
5.	Підвіска, механізми керування	2	
6.	Додаткове обладнання	1	
Всього годин:		18	

Тема 1. Вступ. Загальна будова легкового автомобіля

Загальна будова легкових автомобілів. Склад і призначення основних його груп і механізмів, класифікація автомобілів.

Тема 2. Двигун та газобалонні установки.

Загальна будова, основні механізми і системи двигуна. Будова газобалонних установок та їх ТО. Електродвигуни.

Тема 3. Електрообладнання.

Джерела електричної енергії в автомобілі. Їх призначення, загальна будова. Основні несправності, та методи їх усунення. Обслуговування акумуляторної батареї. Система пуску двигуна. Контрольно-вимірювальні прилади, освітлення та сигналізація. ТО приладів електрообладнання.

Тема 4. Трансмсія.

Призначення, схема та загальна будова трансмісії, карданні передачі та ведучі мости, основні несправності трансмісії та методи їх усунення. Технічне обслуговування трансмісії.

Тема 5. Підвіска, механізми керування.

Залежна і незалежна підвіски, загальна будова та принцип дії. Пневматичні шини, маркування шин. Порядок монтажу та демонтажу шин. Будова та принцип дії рульового керування. Типи гальмових систем, їх будова і принцип дії, регулювання, технічне обслуговування.

Тема 6. Додаткове обладнання легкового автомобіля.

Оснащення робочого місця водія та салону легкового автомобіля. Основні несправності додаткового обладнання та методи їх усунення. Автопричепи максимальною масою до 750кг, їх класифікація, будова та характеристика, що експлуатується з легковими автомобілями.

Основи технічного обслуговування автопричепів. Перевезення вантажів за допомогою автопричепа. Правила безпеки під час перевезення багажу.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПРЕДМЕТУ

«Правила дорожнього руху»

Професія: Водій автотранспортних засобів

Код: 8322

Спеціалізація: Водіння автотранспортних засобів категорії «В», дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500кг (7700 фунтів)

№ з/п	Навчальний предмет	Кількість годин	
		Всього:	З них на ЛПР
1	Загальні положення. Основні поняття та терміни. Обов'язки та права учасників дорожнього руху	4	
2	Дорожні знаки	16	
3	Дорожня розмітка і дорожнє обладнання.	2	
4	Регулювання дорожнього руху	6	
5	Порядок руху зупинки та стоянки транспортних засобів	10	
6	Проїзд перехресть	6	
7	Проїзд пішохідних переходів, зупинок транспортних засобів загального користування та залізничних переїздів	4	
	<i>Лабораторно-практичні роботи за темами 1-7</i>	4	4
8	Особливі умови руху	6	

9	Перевезення людей та вантажів	6	
10	Вимоги до технічного стану та обладнання транспортних засобів	6	
11	Номерні та розпізнавальні знаки Попереджувальні засоби, позначення	4	
	<i>Лабораторно-практична робота за темами 1-11</i>	24	24
12	Підсумкові заняття	2	
Всього годин:		100	28

Тема 1. Загальні положення. Основні поняття та терміни. Обов'язки та права учасників дорожнього руху.

Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, терміни, визначення.

Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху. Обов'язки учасників дорожнього руху та осіб, уповноважених керувати дорожнім рухом. Порядок ведення обмежень у дорожньому русі, інструкцій та інших нормативних актів. Вікові обмеження водіїв механічних транспортних засобів.

Терміни та визначення, що містять Правила дорожнього руху. Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів перед виїздом на лінію та в дорозі. Документи, які водій механічного транспортного засобу повинен мати при собі та пред'являти за вимогою на перевірку працівникам ДАІ. Обставини, при яких забороняється керувати іншим особам керування транспортним засобом. Обов'язки водіїв, причетних до дорожньо-транспортних пригод.

Права і обов'язки водіїв транспортних засобів, що рухаються з увімкнутими проблісковими маячками і (або) спеціальним звуковим сигналом, виконуючи невідкладне службове завдання. Обов'язки інших водіїв щодо забезпечення безпеки руху спеціальних транспортних засобів.

Обов'язки та права пішоходів і пасажирів щодо забезпечення безпеки руху і особистого життя. Правила поведінки для пішоходів і пасажирів.

Технічний стан і обладнання вказаних транспортних засобів. Випадки, коли рух указаних транспортних засобів і прогін тварин забороняється. Небезпечні наслідки порушення вимог до руху велосипеда, гужового транспорту і прогону тварин.

Розміщення транспортних засобів на проїжджій частині.

Тема 2. Дорожні знаки.

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація. Вимоги стандартів щодо встановлення дорожніх знаків. Дублюючі, сезонні та тимчасові знаки.

Попереджувальні знаки. Призначення знаків. Загальна ознака попередження. Правила встановлення знаків. Назва та призначення кожного знака. Дії водія, який наближається до небезпечної ділянки дороги, позначеної відповідним попереджувальним знаком. Таблички, що застосовуються чи можуть застосовуватися із попереджувальними знаками.

Знаки пріоритету. Призначення, назва кожного знака, місце встановлення, зона дії. Таблички, що застосовуються, або можуть застосовуватися зі знаками пріоритету. Дії водіїв відповідно до вимог знаків пріоритету. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком.

Заборонні знаки. Призначення. Загальна ознака заборони. Назва, призначення, місце встановлення кожного знака. Дії водіїв відповідно до вимог заборонних знаків. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком.

Зона дії заборонних знаків.

Наказові знаки. Призначення. Загальна ознака наказових знаків. Назва, призначення та місце встановлення кожного знака. Дії водіїв відповідно до вимог наказових знаків. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком.

Інформаційно-вказівні знаки. Призначення. Загальні ознаки інформаційно-вказівних знаків. Назва кожного знака, місце встановлення. Дії

водіїв згідно з вимогами кожного знака, який вводить відповідні режими та порядок руху.

Знаки сервісу. Призначення. Назва, місце встановлення кожного знака. Таблички, що застосовуються з дорожніми знаками.

Тема 3. Дорожня розмітка і дорожнє обладнання.

Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху. Класифікація розмітки.

Горизонтальна розмітка. Призначення горизонтальної розмітки. Колір і умови застосування кожного виду розмітки. Написи та інші позначення на проїзній частині. Дії водіїв відповідно до вимог горизонтальної розмітки.

Вертикальна розмітка. Призначення вертикальної розмітки. Колір і умови застосування кожного виду розмітки. Дії водіїв відповідно до вимог розмітки.

Дорожнє обладнання. Огородження. Світлове сигнальне обладнання. Попереджувальні світлові прилади та інше обладнання.

Тема 4. Регулювання дорожнього руху за допомогою сигналів світлофорів та регулювальника.

Засоби регулювання дорожнього руху. Значення сигналів світлофора. Обов'язок учасників руху діяти відповідно до сигналів світлофорів.

Типи світлофорів, їх призначення. Світлофори, що мають сигнали біло-місячного кольору. Реверсивні світлофори. Світлофори, що регулюють рух пішоходів. Регулювання руху трамваїв, а також інших маршрутних транспортних засобів, котрі рухаються по відокремленій смузі. Організація дорожнього руху за допомогою світлофорів.

Регулювання руху за допомогою сигналів регулювальника. Значення сигналів регулювальника для учасників дорожнього руху. Обов'язки учасників руху діяти відповідно сигналів регулювальника.

Тема 5. Порядок руху, зупинки та стоянки транспортних засобів.

Попереджувальні сигнали. Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подачі сигналів світловими покажчиками або рукою.

Випадки, під час яких дозволяється подавання звукових сигналів і сигналів світлом фар. Використання попереджувальних сигналів під час обгону. Включення ближнього світла фар у денний час. Позначення транспортного засобу ближнім світлом фар або протитуманними фарами. Випадки, коли увімкнення аварійної світлової сигналізації обов'язкове. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів.

Початок руху, зміна напрямку руху. Обов'язки водіїв перед початком руху, перестроюванням та іншими змінами напрямку руху. Порядок виконання поворотів і розворотів на перехресті. Розворот поза перехрестям. Правила використання смуг гальмування та розгону. Випадки, в яких забороняється розворот. Обов'язки водіїв у випадках, коли траєкторія руху транспортних засобів перетинається, а черговість руху не установлена. Порядок руху заднім ходом.

Небезпечні наслідки порушення правил початку руху і зміни напрямку.

Розташування транспортних засобів на проїзній частині. Визначення кількості смуг для руху нереєстрованих транспортних засобів. Вимоги до розташування транспортних засобів на проїзній частині залежно від кількості смуг для руху, виду транспортного засобу, швидкості руху. Випадки, коли дозволяється рух трамвайними коліями. Повороти на дорогах і рух на дорогах з реверсивним рухом. Рух тротуарами і пішохідними доріжками. Небезпечні наслідки порушення правил розташування транспортних засобів на проїзній частині.

Швидкість руху, дистанція та інтервал. Фактори і обставини, залежно від яких водій вирішує, з якою швидкістю має рухатись транспортний засіб, забезпечуючи безпеку руху. Обмеження швидкості руху і умови її збільшення на окремих ділянках: у населених пунктах, поза населеними пунктами, у житлових зонах і пішохідних зонах, на автомагістралях. Обмеження максимальної швидкості руху: автобусів, за винятком мікроавтобусів, легкових автомобілів, мотоциклів та мопедів; транспортних засобів, якими керують водії зі стажем до 2 років; вантажних автомобілів, що перевозять людей у кузові; під

час буксирування механічних транспортних засобів і причепів автомобілями і тракторами.

Розпізнавальні знаки обмеження швидкості руху. Умови, під час яких швидкість руху транспортних засобів на окремих ділянках може бути збільшена. Обмеження швидкості руху. Безпечна дистанція та інтервал між транспортними засобами, що рухаються. Вимоги до водіїв тихохідних та великовантажних транспортних засобів. Вимоги до водіїв у разі виникнення перешкоди або небезпеки для руху. Небезпечні наслідки перевищення швидкості руху та недотримання безпечної дистанції й інтервалу.

Обгін і зустрічний роз'їзд. Обов'язки водія перед початком обгону. Дії водія під час обгону. Умови, під час виконання яких дозволяється обгін. Порядок обгону. Місця, де обгін забороняється. Зустрічний роз'їзд, правила виконання. Зустрічний роз'їзд на вузьких ділянках дороги. Небезпечні наслідки порушення правил зустрічного роз'їзду і обгону.

Вимоги до водіїв, транспортні засоби яких рухаються з малою швидкістю, а обгін їх неможливий.

Зупинка і стоянка. Загальні правила виконання зупинки і стоянки у населених пунктах і поза населеними пунктами, та їх способи. Порядок зупинки та стоянки. Умови, під час яких водій може залишити транспортний засіб на зупинці і стоянці. Стоянка біля тротуару і на тротуарах. Способи постановки транспортного засобу на стоянку. Довготривала стоянка поза населеним пунктом. Місця, де заборонені зупинка та стоянка. Місця, де заборонена стоянка. Вимушена стоянка і вимоги до водія під час вимушеної зупинки і стоянки.

Небезпечні наслідки порушення правил зупинки і стоянки.

Тема 6. Проїзд перехресть

Види й ознаки перехресть. Загальні правила руху на перехресті і переходу проїзної частини пішоходами. Перевага трамваю. Випадки, коли забороняється виїжджати на перехрестя.

Регульовані перехрестя. Порядок і черговість руху на регульованих перехрестях. Перевага трамваю. Правила проїзду перехресть, де діють світлофори з додатковими секціями.

Нерегульовані перехрестя. Правила проїзду перехресть, створених рівнозначними і нерівнозначними дорогами. Черговість проїзду, якщо головна дорога змінює напрямок на перехресті. Випадки проїзду перехресть, коли водій не може визначити головну дорогу, а знаків пріоритету немає.

Небезпечні наслідки порушень правил проїзду перехресть.

Тема 7. Проїзд пішохідних переходів, зупинок транспортних засобів загального користування та залізничних переїздів.

Пішохідні переходи та зупинки транспортних засобів загального користування. Проїзд пішохідних переходів. Зупинки маршрутних транспортних засобів. Види пішохідних переходів і зупинок маршрутного транспорту. Порядок руху через пішохідні переходи і повз зупинки маршрутних транспортних засобів. Переваги маршрутних транспортних засобів. Вимоги до дій водія, який наближається до транспортного засобу з розпізнавальним знаком «ДІТИ», що зупинився з увімкнутою аварійною сигналізацією.

Небезпечні наслідки порушення правил руху через пішохідні переходи і повз зупинки маршрутних транспортних засобів.

Рух через залізничні переїзди. Різновиди залізничних переїздів. Вимоги правил безпеки і порядок руху транспортних засобів через залізничний переїзд. Правила зупинки перед залізничним переїздом. Випадки, коли забороняється рухатися через залізничний переїзд. Визначення кількості смуг для руху через залізничний переїзд.

Дії водія під час вимушеної зупинки на переїзді. Порядок руху через залізничний переїзд сільськогосподарських, дорожніх, будівельних та інших машин і механізмів. Небезпечні наслідки порушення правил руху через залізничний переїзд.

Лабораторно-практичні роботи.

Ознайомлення з діями водіїв у конкретних умовах дорожнього руху. Формування вміння керуватися знаками і дорожньою розміткою, сигналами світлофора та регулювальника.

Розгляд типових дорожньо-транспортних ситуацій з використанням технічних засобів, макетів, стендів і програмованих навчальних матеріалів. Формування навичок правильної орієнтації, оцінки ситуації та прогнозування її розвитку. Ознайомлення з діями водіїв у конкретних умовах дорожнього руху.

Виконання комплексних завдань з програмованого навчального матеріалу.

Тема 8. Особливі умови руху.

Рух по автомагістралях. Рух по автомагістралях. Автомагістралі, їх основні ознаки. Транспортні розв'язки на автомагістралях. Вимоги правил дорожнього руху щодо руху на автомагістралях. Заборони, які діють на автомагістралях. Обов'язки водія під час вимушеної зупинки на проїзній частині автомагістралі або на узбіччі.

Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні. Особливості вимог правил до водіїв під час користування дорогами в житловій зоні.

Пріоритет транспортних засобів загального користування. Перетин трамвайних шляхів поза перехрестям. Правила поведінки водія під час початку руху транспорту загального користування від зупинки.

Рух гірськими дорогами і крутими спусками. Вимоги правил щодо руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Небезпечні наслідки порушення вимог правил руху у житловій зоні по автомагістралях, гірськими дорогами і крутими спусками.

Користування зовнішніми світловими приладами. Особливості руху транспортних засобів у темну пору доби або в інших умовах недостатньої видимості, а також у тунелях.

Правила користування ближнім і дальнім світлом фар, габаритними і стоянковими вогнями. Дії водія при осліпленні. Дії водія під час вимушеної зупинки і стоянки на неосвітлених ділянках доріг у темну пору доби і в умовах

недостатньої видимості. Правила користування протитуманними фарами і ліхтарями, фарею-прожектором і фарею-шукачем, розпізнавальним знаком автопоїзда.

Небезпечні наслідки порушення правил користування зовнішніми світловими приладами.

Рух транспортних засобів у колонах. Загальні вимоги до організації руху транспортних засобів у колоні. Позначення транспортних засобів, що рухаються у колоні. Розташування транспортних засобів колони на проїзній частині. Швидкість руху колони. Вимоги до водіїв транспортних засобів колони та іншого транспорту.

Правила руху колони у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості.

Буксирування транспортних засобів. Способи буксирування транспортних засобів. Умови і порядок буксирування механічних транспортних засобів на гнучкому і жорсткому зчепленні та методом часткового навантаження. Випадки, коли буксирування забороняється. Перевезення людей під час буксирування транспортних засобів.

Навчальна їзда. Умови, під час яких дозволяється навчальна їзда. Початкове навчання керуванню транспортними засобами. Вимоги до учня, майстра (інструктора) або особи, яка навчає керуванню транспортними засобами. Обладнання механічного транспортного засобу, на якому проводяться навчання. Навчальна їзда на дорогах. Небезпечні наслідки порушення вимог правил буксирування і навчальної їзди.

Тема 9. Перевезення людей та багажу.

Нормативні вимоги щодо кількості перевезення людей на легкових транспортних засобах. Обов'язки водія перед початком руху. Швидкість руху під час перевезення людей. Випадки, коли перевезення людей забороняється. Додаткові правила до перевезення дітей.

Правила навантаження, розміщення та закріплення багажу на легковому транспортному засобі. Умови перевезення багажу. Випадки, які вимагають погодження з ДАІ щодо перевезення вантажів. Позначення вантажу, що перевозиться. Обладнання транспортних засобів. Небезпечні наслідки порушення правил перевезення вантажу. Правила перевезення вантажу за допомогою причепа.

Тема 10. Вимоги до технічного стану та обладнання транспортних засобів.

Загальні вимоги до технічного стану транспортних засобів. Вимоги щодо технічного стану за Правилами дорожнього руху. Умови, під час яких експлуатація транспортних засобів забороняється. Вимоги до технічного стану гальмової системи, рульового керування, зовнішніх світлових приладів, коліс і шин, двигуна, інших елементів конструкції транспортних засобів.

Правила, що визначають наслідки порушення вимог до технічного стану.

Місце знаходження у транспортних засобах медичної аптечки, вогнегасника, знака аварійної зупинки.

Несправності, при яких водій повинен вжити заходів до їх усунення, а якщо це зробити неможливо — рухатися до місця стоянки або ремонту. Несправності, при яких подальший рух транспортних засобів заборонено.

Небезпечні наслідки порушення вимог до технічного стану та обладнання транспортних засобів.

Вимоги Правил, що стосуються питань організації дорожнього руху, які вимагають узгодження з Державтоінспекцією.

Тема 11. Номерні та розпізнавальні знаки. Попереджувальні засоби, позначення.

Реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів і причепів у Державтоінспекції.

Номерні знаки і написи, які є обов'язковими для механічних транспортних засобів. Вимоги щодо обладнання транспортних засобів номерними та розпізнавальними знаками, попереджувальними засобами.

Вимоги до стану номерних і розпізнавальних знаків транспортних засобів.

Лабораторно-практичні роботи

1. Розгляд типових дорожньо-транспортних ситуацій з використанням технічних засобів, макетів, стендів і програмних навчальних матеріалів.
2. Виконання комплексних завдань з програмного навчального матеріалу.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПРЕДМЕТУ

«Основи безпеки дорожнього руху та перша медична допомога при ДТП»

Професія: Водій автотранспортних засобів

Код: 8322

Спеціалізація: Водіння автотранспортних засобів категорії «В», дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500кг (7700 фунтів)

№ з/п	Навчальний предмет	Кількість годин	
		Всього	З них на ЛПР
1	Основи безпечного керування автомобілем	10	
2	Безпека дорожнього руху	12	
3	Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху	16	4
Всього годин:		38	4

Тема 1. Основи безпечного керування автомобілем .

Органи керування автомобілем та користування ним.

Робоче місце водія. Основні органи керування, їх розміщення. Правильна посадка водія в автомобілі, регулювання сидіння, ременів безпеки, дзеркал заднього виду. Положення рук на рульовому колесі і ніг на педалях.

Запуск, прогрівання і зупинка двигуна. Огляд і оцінка дорожніх обставин перед початком руху. Користування попереджувальними сигналами.

Послідовність дій органами керування на початку руху, при збільшенні швидкості, гальмуванні. Переключення передач у висхідному і низхідному порядку і включення заднього ходу.

Прийоми керування рульовим колесом під час зміни напрямку руху двома руками, по черзі правою і лівою з перехопленням. Аналіз типових помилок водія під час зміни напрямку руху. Прийоми керування гальмовою системою. Службове й екстрене гальмування. Способи гальмування: повільне, різке, переривисте, ступінчасте.

Водіння автомобіля в прямому напрямку, його розміщення на проїзній частині. Зупинка на узбіччі дороги, біля стоп-лінії, дорожнього знака. Розворот.

Керування автомобілем в обмежених проїздах.

Поняття про динамічні габарити автомобіля. Початок руху з місця, зупинка і стоянка. Повороти праворуч, ліворуч і розвороти в обмежених проїздах. Рух через габаритні ворота, розвороти з використанням заднього ходу, рух заднім ходом, маневрування під час виконання зупинки і стоянки.

Дії водія під час відпрацювання техніки подолання косогору, пагорба.

Виконання правил під час проїзду регульованого і нерегульованого залізничного переїзду.

Керування автомобілем у транспортному потоці.

Розміщення автомобіля на проїзній частині: визначення кількості смуг руху, вибір смуги руху, особливості руху автомобіля по різних смугам. Вибір і витримування безпечної швидкості руху. Рух за автомобілем-лідером. Вибір безпечної дистанції та інтервалу між транспортними засобами. Вибір швидкості руху у потоці.

Керування транспортними засобами у місцях зупинок маршрутних транспортних засобів (автобусів, тролейбусів, трамваїв), при зустрічному роз'їзді, випередженні та обгоні.

Особливості проїзду через мости, естакади, шляхопроводи, транспортні розв'язки і під ними, в тунелях, через залізничні переїзди (регульовані і нерегульовані).

Оцінка і прогнозування дорожньо-транспортних ситуацій. Аналіз типових дорожньо-транспортних пригод.

Керування автомобілем на перехрестях та пішохідних переходах.

Проїзд перехресть.

Послідовність огляду доріг під час наближення до перехресть (включаючи і засоби регулювання руху). Керування транспортними засобами під час руху через регульовані перехрестя. Зона найбільшої безпеки. Вибір оптимальної траєкторії і швидкості під час проїзду перехресть у прямому напрямку і з поворотом.

Проїзд пішохідних переходів.

Послідовність огляду доріг під час наближення до пішохідних переходів. Керування транспортними засобами під час руху через пішохідні переходи, повз місця великого скупчення пішоходів.

Особливості поведінки дітей, їх нездатність до правильної оцінки дорожніх ситуацій, раптовість прийняття нелогічних рішень. Керування транспортними засобами в місцях можливого виходу на дорогу дітей (школи, дитячі майданчики, тощо).

Керування автомобілем за складних дорожніх умов.

Керування автомобілем в умовах бездоріжжя, на польових, лісових, колійних дорогах. Рух через канави, водні перешкоди. Керування автомобілем на дорогах із зниженим коефіцієнтом зчеплення на початку руху, на поворотах, під час гальмування, виїзду на мокре чи засніжене узбіччя. Занесення. Причини, за яких виникають занесення. Дії водія під час заносу автомобіля.

Дії водія під час відмови робочого гальма, розриву шин під час руху автомобіля, відриву поздовжньої або поперечної рульових тяг привода рульового керування, відрив колеса від гальмового барабана, під час відмови гідропідсилювача руля.

Дії водія під час загорання автомобіля, звалювання автомобіля у воду, улучення блискавки в автомобіль.

Вибір передачі під час руху на крутих підйомах і спусках без переключення передач на важкопрохідних ділянках доріг.

Дії водія під час виведення автомобіля, що забуксував, використовуючи підручний матеріал, протибуксувальні засоби, самовитягач.

Керування автомобілем за особливих умов.

Буксирування механічних транспортних засобів.

Водіння автомобіля в умовах бездоріжжя і гірськими дорогами. Рух дорогами різного виду. Правила і прийоми подолання різноманітних перешкод.

Рух в автомобільній колоні.

Керування автомобілем у темну пору доби і в умовах недостатньої видимості.

Причини, що викликають труднощі під час керування автомобілем у темну пору доби і в умовах недостатньої видимості.

Керування автомобілем під час руху на міських і заміських дорогах у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості, користування світловими приладами. Керування автомобілем під час туману, снігопаду, рушання після навмисної і вимушеної зупинок або стоянок. Дії водія під час осліплення. Запобігання осліпленню.

Особливості керування легкового автомобіля з автоприцепом дозволеною максимальною масою до 750 кг.

Залежність розподілу вантажу для керованості автомобіля. Керованість автомобіля з автоприцепом. Причина занесення автомобіля з автоприцепом і виведення його із занесення.

Прохідність автомобіля з автоприцепом. Вплив вантажу на положення центру ваги автомобіля і його стійкість. Вибір раціональних прийомів керування автомобіля з автоприцепом (повільне рушання з місця, енергійний розгін, включення передачі, використання накату) залежно від конкретних дорожніх умов (підйоми, спуски, повороти, під'їзд до перехресть, залізничних переїздів тощо).

Удосконалення майстерності водіння.

Розгляд рекомендацій щодо удосконалення водіння автомобіля.

Тема 2. Безпека дорожнього руху.

Експлуатаційні властивості автомобіля та його керованість.

Поняття про конструктивну безпеку автомобіля.

Швидкість і прискорення. Сили тяги.

Керованість автомобіля. Вплив конструкції та технічного стану шин на керованість автомобіля.

Особливості керування автомобілем з передніми ведучими колесами.

Пасивна безпека автомобіля. Ремені безпеки.

Дорожні умови та їх вплив на керованість автомобіля.

Класифікація автомобільних доріг. Основні елементи автомобільних доріг, та їх характеристика.

Покриття. Проїзна частина і узбіччя. Дороги в населених пунктів, поза населених пунктах, сільські дороги. Автомагістралі. Особливості доріг у горах.

Вплив дорожніх умов на водіння автомобіля.

Особливості руху в тумані й на дорогах.

Користування дорогами в осінньо-зимовий і весняний періоди.

Користування зимовими дорогами.

Дорожньо-транспортні пригоди.

Класифікація дорожньо-транспортних пригод та їх причини. Поняття про дорожньо-транспортну ситуацію та дорожньо-транспортну пригоду.

Особливості аварійності в містах, на дорогах поза населеними пунктами, в сільській місцевості.

Умови, які сприяють виникненню дорожньо-транспортних пригод. Стан транспортних засобів і стан дороги наявність регулювання дорожнього руху, та інші умови.

Статистика дорожньо-транспортних пригод. Причини дорожньо-транспортних пригод залежно від пори року, днів тижня, часу доби, категорії доріг, видів транспортних засобів та інших факторів.

Заходи, що запобігають ДТП.

Умови попередження дорожньо-транспортних пригод.

Поняття про експертизу дорожньо-транспортних пригод.

Тема 3. Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху Загальні положення.

Дорожньо-транспортний травматизм. Принципи організації медичної допомоги потерпілим. Юридичні аспекти в питаннях надання медичної допомоги потерпілим. Медична аптечка для спорядження транспортних засобів.

Основи анатомії та фізіології людини.

Організм людини. Органи дихання, серцево-судинна система, їх функції. Характеристика судин. Розміщення основних кровоносних судин, місця для притиснення артерій.

Пульс, його характеристика. Опорно-руховий апарат. М'язи і зв'язки.

Центральна нервова система.

Стан, небезпечний для життя людини.

Кровотеча, її види та ознаки. Ранова інфекція, асептика та антисептика.

Зупинка серця: причини, ознаки.

Сонячний і тепловий удари, їх ознаки.

Отруєння чадним газом, його ознаки.

Перша долікарняна допомога людині у ДТП.

Загальні поняття про першу долікарняну допомогу особам, які потерпіли при нещасних випадках або дорожньо-транспортних пригодах.

Забиті місця, розтягнення зв'язок та вивихи: ознаки, ускладнення, перша допомога.

Переломи: види та ознаки, ускладнення при переломах. Надання першої допомоги при переломах щелепи, ключиць, ребер, хребта та кісток таза.

Правила накладання шин.

Травма грудей і живота: види та ознаки. Пневмоторакс. Перша допомога. Особливості транспортування.

Зупинка дихання. Техніка і способи штучного відновлення дихання. Непритомність: ознаки, перша допомога.

Опіки теплові та хімічні. Ураження електричним струмом. Отруєння газами, етиловим бензином, антифризом.

Надання першої допомоги при теплових і сонячних ударах, опіках, отруєннях газами, замерзанні, обмороженні та потопленні.

Перша допомога при отруєнні чадним газом.

Послідовність у поданні допомоги потерпілим у ДТП.

Визначення і термінове припинення дії травмуючого фактора, вивільнення потерпілого із транспортного засобу. Надання першої допомоги.

Правила і засоби для перенесення потерпілого. Правила і способи транспортування потерпілого різними видами транспортних засобів.

Дія алкоголю та наркотиків на працездатність водія.

Небезпечні наслідки вживання алкоголю, наркотиків і ліків, що негативно впливають на стан людини і зниження швидкості реакції, послаблення уваги, погіршення зорового відчуття, сонливість, невідворотні зміни в організмі.

Лабораторно-практичні роботи

1. Відпрацювання техніки зупинки кровотечі, накладання пов'язок, надання першої допомоги.

2. Відпрацювання техніки надання допомоги у ДТП: послідовність дій надання допомоги при ДТП.

3. Напрацювання навичок надання першої допомоги.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПРЕДМЕТУ

«Професійна етика та культура водіння»

Професія: Водій автотранспортних засобів

Код: 8322

Спеціалізація: Водіння автотранспортних засобів категорії «В», дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500кг (7700 фунтів)

№ з/п	Начальний предмет	Кількість годин	
		Всього	З них на ЛПР
1	Основи психофізіології праці та поведінки водія	2	
2	Професійна етика	2	
3	Культурна поведінка на вулицях та дорогах	2	
Всього годин:		6	

Тема 1. Основи психофізіології праці та поведінки водія.

Індивідуальні якості водія: відчуття і сприймання, сенсорні і розумові навички в оцінці і прогнозуванні дорожньо-транспортних ситуацій (пригод).

Оцінка часу, відстані і швидкості руху. Час реакції водія.

Поняття про складну і просту реакцію. Фактори, від яких залежить реакція.

Загальна характеристика чутливості. Об'єм, концентрація, розподіл і переведення чутливості.

Характеристика відчуття: зорового, слухового, дотикового, вестибулярного, світлова чутливість.

Зір і його характеристика. Гострота зору. Поле зору. Окомір. Адаптація (відновлення зору) при раптовому переході від світла до темряви і навпаки.

Осліплення. Зміна поля зору від швидкості руху і густини транспортного потоку. Зорові ілюзії, помилки в оцінці дорожніх обставин. Дія алкоголю, наркотиків, нікотину і медикаментів на надійність водія.

Прогнозування розвитку дорожньо-транспортної ситуації.

Психофізіологічні якості водія: підготовленість, моральна стабільність, працездатність. Вплив майстерності, освіти, стажу роботи і віку на надійність водія. Дисциплінованість, емоційна стійкість, витривалість, самовладання. Рухові, сенсорні і розумові навички водія та методи їх удосконалення. Працездатність, втомлюваність, тривалість та інтенсивність фізичних і психофізіологічних навантажень.

Стресовий стан. Засоби його попередження та усунення, прийоми самоконтролю і регулювання психофізіологічного стану. Поняття про аутогенне тренування.

Шляхи підвищення працездатності водіїв, збереження їх здоров'я для забезпечення безпеки руху.

Організація харчування та відпочинку водіїв. Вимоги до робочого місця водія, мікроклімат кабіни.

Тема 2. Професійна етика.

Поняття етики поведінки. Соціальна система, що визначає певні норми і стандарти поведінки людини. Вплив психофізіологічних особливостей водія на його поведінку.

Етика водія та його взаємовідносини з іншими водіями транспортних засобів, з працівниками Державтоінспекції, лікувальних установ. Культура обслуговування пасажирів, замовників транспортних засобів. Особлива увага водія до дітей, людей похилого віку, інвалідів, пішоходів з явними ознаками обмеженості пересування.

Вплив морально-психологічного клімату в колективі підприємства на поведінку водія.

Етика водія під час дорожньо-транспортних пригод, взаємодії з навколишнім середовищем. Етика водія у конфліктних ситуаціях.

Тема 3. Культура поведінки на вулицях та дорогах.

Водійська культура і вплив суспільства. Гармонізація відносин між водіями та пішоходами. Складові водійської культури та антикультура.

Дотримання Правил дорожнього руху, як головний елемент культури водія. Водійська культура у ставленні до охорони навколишнього середовища. Тварини на дорогах, та ставлення до них. Паління у салоні. Стан вулиць та доріг і культура водія. Прояв культури водія у ставленні до звукових сигналів, у зовнішньому вигляді автомобіля, методі гальмування, методів обгону тощо.

Водійська культура у медичному аспекті. Нездужання і вплив на керування автомобілем. Культура водіння при прийомі лікарських препаратів. Водіння на фоні хвороб, літнього віку. Вплив запахів.

Культура руху пішоходів. Основні вимоги. Правила дорожнього руху у культурі пішоходів. Культура подолання пішохідного переходу. Антикультура пішоходів. Культура руху велосипедистів.

Чинники коректного водіння. Культура руху за складних погодних умов. Культура перевезення пасажирів та багажу.

Взаємодопомога водіїв на вулицях та дорогах.

**Навчальна програма з професійно-практичної підготовки
«Водіння автомобіля категорії «В»**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Початкові вправи з водіння в умовах маневрового майданчика	2
2	Водіння на маневровому майданчику	6
	<i>Перша контрольна перевірка</i>	20 хв.
3	Водіння по дорогах з малою інтенсивністю руху	11
4	Водіння по дорогах з високою інтенсивністю руху	11(2)
	<i>Друга контрольна перевірка</i>	15 хв.
5	Водіння за особливих умов	8
6	Удосконалення техніки керування	7(2)
Кваліфікаційна пробна робота		25 хв.
Всього годин:		46

Примітка: у дужках вказана кількість годин водіння автомобіля у темну пору доби.

Тема 1. Початкові вправи з водіння в умовах маневрового майданчика.

Посадка на робочому місці водія. Ознайомлення з органами керування, контрольно-вимірювальними приладами і сигналізації автомобіля та правила користування ними. Прийоми дій органами керування і сигналізації.

Відпрацювання прийомів правильної посадки на робочому місці водія, правильного положення рук на рульовому колесі та ніг на педалях. Регулювання сидіння, дзеркал заднього виду, припасування ременя безпеки.

Запуск двигуна. Спостереження за контрольно-вимірювальними приладами.

Прийоми дії та взаємодії органами керування, сигналізації при імітації початку руху, руху по прямій, направо і наліво, перед зупинкою.

Прийоми керування автомобілем.

Рушання автомобіля з місця, рух по прямій з переключанням передач у висхідному та низхідному порядку. Регулювання швидкості руху. Повороти направо і наліво, гальмування, зупинка.

Розвиток навичок керування: положення рук на рульовому колесі, рулювання направо і наліво двома руками в тому числі і з «перехватом», навперемінно правою та лівою рукою, збільшуючи інтенсивність поворотів рульового колеса.

Відпрацювання навичок взаємодії органами керування перед початком руху, під час водіння на різних передачах з розворотами, поворотами, повільного і термінового гальмування, під час зупинки. Рух заднім ходом. Розвороти в необмеженому й обмеженому проїзді. Зупинка і стоянка.

Тема 2. Водіння на маневровому майданчику.

Підготовка до виїзду. Контрольний огляд автомобіля.

Запуск двигуна, перевірка показань контрольно-вимірювальних приладів
Тренування у рушенні з місця, рух по прямій, повороти праворуч і ліворуч.
Прийоми плавного гальмування.

Рух з невеликою швидкістю.

Рух з переключанням передач у висхідному і низхідному порядку.
Зупинка.

Рух заднім ходом по прямій з поворотом, розворот без застосування та із застосуванням заднього ходу.

Рух з різною швидкістю. Рух по прямій з переключанням передач. Розгін. Переключання передач у висхідному і низхідному порядку. Послідовний перехід на нижчу передачу. Перехід на нижчу передачу без дотримання послідовності виконання різних способів гальмування (повільне, термінове, переривчасте).

Рух у різних напрямках. Повороти праворуч, ліворуч. Рух між перешкодами з поворотами праворуч, ліворуч. Рух заднім ходом з використанням різних способів стеження за дорогою через заднє вікно, бокове вікно, відкриті двері кабіни, за допомогою дзеркал заднього виду. Рух заднім ходом з поворотами праворуч, ліворуч у необмежених і обмежених проїздах. Рух заднім ходом впродовж стіни, зупинка. Від'їзд від стіни. Рух заднім ходом на підйом.

Маневрування в обмежених проїздах. Зупинка автомобіля переднім і заднім ходом біля умовного тротуару, між двома автомобілями на стоянці, на узбіччі, перед стоп-лінією, біля вибраного орієнтира.

Перша контрольна перевірка .

Під час контрольної перевірки виконуються завдання:

рушання з місця, розгін і переключання передач у висхідному; низхідному порядку, дотримання послідовності, зупинка;

рух по прямій, зупинка на заданому місці, маневрування в обмеженому проїзді, повороти, розвороти, зупинка й рушання з місця на підйомі;

маневрування заднім ходом, заїзд у* бокс*;

проїзд регульованих і нерегульованих перехресть, залізничних переїздів;

об'їзд, обгін, зустрічний роз'їзд.

Тема 3. Водіння на дорогах з малою інтенсивністю руху.

Рух по прямій, прямування за транспортом з дотриманням необхідної дистанції та швидкості. Зупинка на узбіччі та відновлення руху.

Проїзд перехресть прямо, з поворотом праворуч, ліворуч. Рух дорогами з обмеженою видимістю, підйомами і спусками. Зупинка і рушання з місця. Рух на мостах, шляхопроводах, у тунелях. Проїзд залізничних переїздів із шлагбаумом, без шлагбаума. Об'їзд, обгін, зустрічний роз'їзд.

Прийоми маневрування на АЗС.

Водіння автомобіля на дорогах у населених пунктах. Рух у транспортному потоці. Перестроювання в рядах під час руху вулицями з багаторядним рухом. Обгін і об'їзд з дотриманням безпечних інтервалів і дистанцій. Проїзд зупинок маршрутних транспортних засобів, пішохідних переходів. Зупинка біля тротуару і початок руху. Виїзд з другорядної дороги. Зустрічний роз'їзд вузькими вулицями. Проїзд Т-, V-, X- подібних перехресть прямо, з поворотами праворуч; ліворуч. Проїзд майданів. Водіння вулицями з трамвайним рухом з поворотом праворуч, ліворуч і розворотом.

Тема 4. Водіння на дорогах з високою інтенсивністю руху.

Рух у транспортному потоці, з'їзд на другорядну дорогу. Виїзд з другорядної дороги на головну. Рух по естакадах. Рух на закруглених ділянках доріг, віражах на підйомах і спусках, на мостах, шляхопроводах, у тунелях. Обгін, зустрічний роз'їзд у місцях звуження дороги. Зустрічний роз'їзд на поворотах. Проїзд залізничних переїздів, населених пунктів і зупинок маршрутних транспортних засобів у населених пунктах.

Водіння вантажного автомобіля на дорогах у населених пунктах. Виїзд на дорогу. Зупинка біля тротуару і початок руху. Рух у транспортному потоці. Перестроювання у рядах, обгін транспортних засобів. Проїзд пішохідних переходів, зупинок маршрутних транспортних засобів. Зупинка біля тротуару. Паркування. Рух дорогами з одностороннім рухом. Розвороти на дорогах, рух через мости, шляхопроводи, тунелі. Проїзд складних регульованих, нерегульованих перехресть. Проїзд перехресть у транспортному потоці, повороти і розвороти на перехресті.

Відпрацювання вправ на легковому автомобілі з автопричепом дозволеною максимальною масою не більше 750 кг.

Друга контрольна перевірка.

Під час контрольної перевірки виконуються завдання:

рушання від тротуару (узбіччя);

розгін до найвищої передачі і перехід до найнижчої;

рух з різною швидкістю, зупинка;

керування у транспортному потоці з малою та великою інтенсивністю руху;

об'їзд, обгін, зустрічний роз'їзд;

маневрування в обмеженому проїзді;

зупинка і рушання з місця на підйомах;

проїзд перехресть, залізничних переїздів.

Тема 5. Водіння за особливих умов .

Водіння автомобіля по бездоріжжю. Виїзд на ґрунтову дорогу. Проїзд населених пунктів. Рух по об'їзних шляхах, зустрічний роз'їзд. Рух на крутих поворотах, підйомах і спусках. Проїзд по дерев'яних мостах, лісних, колійних та інших дорогах. Рух на снігових дорогах, через льодові переправи (якщо дозволяють конкретні умови), мокрій траві.

Буксирування автомобіля. Зчіплювання автомобілів жорсткою та гнучкою зчіпкою з дотриманням вимог безпеки. Перевірка надійності зчеплення. Буксирування автомобіля на зчіпці по прямій, на поворотах, підйомах (спусках). Зупинка біля тротуару (на узбіччі). В'їзд у ворота, відчеплення.

Тема 6. Удосконалення техніки керування.

Удосконалення техніки керування автомобілем.

Удосконалення навичок маневрування в обмежених проїздах, маневрування заднім ходом.

Складне і термінове маневрування. Терміновий розгін і гальмування.

Удосконалення навичок керування автомобілем на дорогах.

Рух і маневрування в інтенсивному транспортному потоці. Взаємодії з пішоходами та іншими учасниками дорожнього руху.

Перестроювання, об'їзд, обгін, зупинка, рушення з місця зупинки.

Тренування в умінні керуватися дорожніми знаками і розміткою. Прогнозування розвитку аварійних обставин дії водія щодо їх попередження.

Прийоми економічного водіння автомобіля: повільне рушення з місця, енергійний розгін, вибір оптимальної швидкості руху і передачі, прогнозування характеру руху транспортного потоку, використання сил інерції.

Відпрацювання вправ із контраварійної підготовки: розгін та прийоми термінового гальмування і маневрування на слизькому покрові.

Керування під час занесення. Об'їзд раптово виниклої перешкоди. Дії водія під час осліплення. Прийоми і дії водія під час занесення автомобіля. Відпрацювання швидкісного і термінового маневрування. Термінове гальмування. Вивчення і практичне виконання прав швидкісного керування рульових колесом.

